

ЗАМАН

ГАЗЕТ 1924 ЖЫЛДАН
БЕРИ ЧЫГАДЫ

КЪАБАРТЫ-МАЛКЪАР РЕСПУБЛИКАНЫ
ПАРЛАМЕНТИНИ ЭМ ПРАВИТЕЛЬСТВОСУНУ ГАЗЕТИ

ВРЕМЯ
Интернет-версия: zaman.smikbr.ru

ГАЗЕТА ПАРЛАМЕНТА И ПРАВИТЕЛЬСТВА
КАБАРДИНО-БАЛКАРСКОЙ РЕСПУБЛИКИ

БАГЪАСЫ
3 СОМДУ

2008 жылда 30-чу сентябрьни солу кюннге санауну юсонден Къабарты-Малкъар Республиканы Президентини УКАЗЫ

Ораза байрамны кюно бла байламлы Къабарты-Малкъар Республиканы Муслимандары дин управленийыны тилеги бла **БЕГИМ** этме:

1. 2008 жылда 30-чу сентябрьни Къабарты-Малкъар Республикада солу кюннге санаура.
2. Бу Указ официалный халда басмаланган кюнден кючине киреди.

Къабарты-Малкъар Республиканы
Президенти
А. КАНОКОВ

Нальчик шахар, 2008 жылда 23-чу сентябрде, №92-УП

ФОРУМ

Тюбешу хайырлы болгъанды

КъМР-ни Жаш тѳлюно эм жамаут биригулени ишлери жаны бла къарал комитети къурул, Солдатка станицада байламлык кюмюр муратда «Шуѳхълу кюно» деген тюбешу болгъанды. Анга Янкий, Уран элени бла Солдатканы окъуучулары эм фахмулу жашлары бла къызлары къышханды.

Форум станицаны Куплтура ююнде бардырылганды. Ары келгенлени алларында КъМР-ни Жаш тѳлюно эм жамаут биригулени ишлери жаны бла къарал комитетини председатели Борис Паштов эм Прохладна районун администрациясыны келечилери сѳлѳшгендиле.

«Шуѳхълу кюно» бир неча кезуден къурагъанды. Бек алга аңа къышхана концерт кѳрѳстгендиле эм бир бирлерине саула бергендиле. Андан сора уа ЮНИСЕФ-ни «Миротворчество и толерантность» деген программа бла ишлеген специалистери алага тренинг бардыргъанды. Къураал комитетини къулушчу Олег Белов айтканга кѳре, къошмуны оң къуауыга кѳлѳшгендиле. Алага юч

элени да келечилери киргендиле. Тренингден ала танышып, бир бирлерине телефон номерлерин берип, аллай айтыргъандыла. Башха айтканда, байламлык тохташдырылганды. Тюбешуно ючючю кезиюнде анга къышхана республиканы жаш тѳлюноне шуѳхълу кючерегетинириге чакырууну къыбыл этгендиле.

Форумун чеклеринде «Таза жюрекле» жамаут организация бардыргъан «Нет терроризму» деген темага кѳлден жазмаланы конкурсунда хорлагъанлары саулаула да болгъанды.

ЗАЛИМЛАНЫ Залина, СУРАТДА: Борис Паштов Янкий ачы шкуну зевучу Бейпайланы Илиясха диплом бередиле.

Келѳшим

Медицинага окуръга суйгенлеге

Къабарты-Малкъарны Саулык саклау министерствосуну бла Ростовну къырал медицина университетини арасында «О целевой подготовке врачей» деген келѳшим ойланды. Башха айтканда, школдан сора медицина усталыкны сайларга суйген жашлагъа бла къызлагъа бу вузун заочный курсында билим алыр оң бериледи.

Н. АЛЕКСАНДРОВА

Къурулуш майдана Мекам бир жылга битерикди

Шахарыбызны бек ариу жерлеринден бири Ленин аты проспекти. Бютюнда Басманы ююно тирисе десек, ѳтюрѳк болмаз. Кенг майдан, улуу тюкенле, жашу журтла, адамла солурга парк, машинаны солурга жерле былайга айбатлык бериле. Басманы ююно бла тюкенлени арасында уа тѳгеригинде назы тѳрекле болгъан ариу талачык бар эди. Алайда тюлене есдорлоп тургъанды.

Арт кезиуде уа талачыкны тѳгериге битегилгенди. Къурулушчула аны къызып тѳбергиле. Ишлери терк бар эди. Алайтны этгенле, бу ариу жерни нех буза болула деп, сейрсиндиле.

Толу хапар билейми деп, къурулуш майданга барып, таматаларына тюбейме. Аладан бири чекленген жууапылыгы болгъан «СК-«Союз» обществовну директору Хусейн Афшаговду. Андан башлана тургъан къурулуш ююсонден соръабыз. О билдиргенге кѳре, былайда бир неча организацияга деп администрация корпус ишлерикиди. Кеси да алты къатлы болуукъду.

Тышы ариу талачык бла жасалыкды. Ююно тыш къабыргалары темир-бетон болуукъдула. Этжяланы башлары да аллай къурулуш

материалла бла жабилыкдыла. Юй-журт ишледе арт кезиуде бу замалы астам хайырлана тѳбергиле.

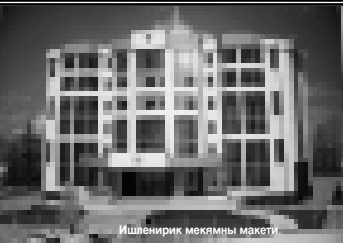
Бу кюнде ююно мурдо болуукъ жер къазылып бошлганды. Хусейн Афшагов мекляны ишлеп бир жыл

Солдан оннга: Хусейн Афшагов бла Жабраил Талшюков.

га бошарга кереклисин айтады.

Къурулуш бардырылган майданда уастканы таматары Солтан Кетовду. Былай ишде аны улуу сынау барды. Техниканы, адамланы да эртгенде ашхамга дери ишлетеди.

Ишленир мекляны макет.

«Чекленген жууапылыгы болгъан «СК-«Союз» общество КъМР-де алчы къурулуш организацияладан бириди. - дейди Жабраил. - Ол республикандан тышында да кѳп объектлени ишлетгенди. Юч жыйырмадан артык къурулуш техникасы барды. Инженер-техник специалистери да бизимизде. Ол республиканы сизген адамдыла. Коллектив хар заманда да башлагъан иш ишленген заманга битидири. Чекчилини управлений администрация корпусуну, Бунуун элде чекчилини юйлерини да ол ишлетгенди.

Бу объектни заказчысы Российе жеринден тѳдирилген ырыскыны КъМР-де управленисиди. Ишлене тургъан администрация ююно директор-технадзору Жабраил Талшюков да къурулуш майданда терк-терк болады. Аны бла да ушакъ этгенбиз.

ОСМАНЛАНЫ Хайса, Суратланы **ХОЛАЛАНЫ** Марзият алганды.

Къабарты-Малкъар Республиканы законла чыгарыуу баш органыны 70-жыллыгына аталган байрам ишлени бардырууну юсонден Къабарты-Малкъар Республиканы Правительствоосуну БЕГИМИ

2008 жылда 18-чи сентябрде №221-ПП

Къабарты-Малкъар Республиканы законла чыгарыуу баш органыны 70-жыллыгына (Къабарты-Малкъар Республиканы Парламентини 15-жыллыгына) аталган байрам ишлени танытып хазырланар эм аланы тап бардыр муратда Къабарты-Малкъар Республиканы Правительствоосу **БЕГИМ** этеди:

1. Къабарты-Малкъар Республиканы законла чыгарыуу баш органыны 70-жыллыгына (Къабарты-Малкъар Республиканы Парламентини 15-жыллыгына) аталган байрам ишлени бу бегимге къошулган планын къабыл кѳрѳрге.
2. Къабарты-Малкъар Республиканы Финансла министрствосу Къабарты-Малкъар Республиканы Парламентине байрам ишлеге хазырланарга эм аланы бардырууга къоранчланы смета-сына кѳре Къабарты-Малкъар Республиканы 2008 жылга республиканы бюджетини «Битукъырал ишле» деген бѳлюмюно «кърал властыны законла чыгарыуу (представительный) органылары эм муниципальный къураулыуны представительный органылары кереклерине» деген кесегинде белгиленген аччадан 3.0 миллион сом берирге борчу этиледи.

3. Бу бегим къылай толтурулганына контроль этуно борчу Къабарты-Малкъар Республиканы Правительствоусуну Председателини М.Р. Дышкованы боинуна салынады.

Къабарты-Малкъар Республиканы
Правительствоосуну Председатели
А. ЯРИН

Республиканы законла чыгарыуу баш органыны юбилейне аталган байрам ишлени планы газетини 2-чи бетинде басмаланды.

Дарий жолну жангыдан къурау акъылдадыла

Россий Федерацияны бла Къазахстанны президентле Дмитрий Медведевде бла Нурсултан Назарбаев чек арада тюбешгенлеринде партнѳрствону ююсонден айткенде, стратегия магъанасы болгъан жолны кѳрѳшкендиле. Дегенди Дмитрий Медведев.

Андан сора ачы президент да уран магъананы байыкъландырык бийик технология бла ишлер комбинаты ишлеп башларгъаны символыкны кюпкассын басхандыла.

Кеслерини потенциаллары бла Россий да, Къазахстан да дунияда алчы къыралланы санындадыла, хар не зат бла да, ол санда ашазык бла да, кеслерини толу жалгъатлыкдыла. - дегенди Дмитрий Медведев.

Къазахстанны жашуунда бек улуу магъанасы болгъан ишди экономика жаны бла бизни бирге ишлеубо бизно проектн жашауда бардыруу. Ол ачы жанына

Хурметли окъуучула!

2009 жылны биринчи жарымына жазылыу кампания башланганды «Заман» газетте сиз сызаны къысы почта бѳлюмюнде да жазылырга болуукъсуз. Жазылыууну алты айга багъасы тюленгенди, алгынмай къалганды - 356 сом 10 какекди.

Лицейни айырмалы бошлагъан Российни МВД-ны Краснодарда университетини филиалларына, Белгородда потребкооперацияны университетини Нальчикде филиалына, Пятигорскде экономика эм правону институтуна окуръга ючючю курсу кире болуукъдула.

Лашкутчы Къартлыкъланы Раджаха 91 жыл толганды. Ол устас болуп кѳп жыл ишлегенди. Бусагъта пенсиядады. «Заман» газет аны къачан да керти шуѳху эм ушакъ негериди.

Бизни индексибиз - 51532

Бизнес Къармашхан къуру къалмаз

Терк район Къабарты-Малкъарда агробизнес ити айныгъан жерлерден бириди. Аны себепли анда, ишленин шибѳдога заман изленген къурау, алтарын махтау бла айтдыргъан, республиканы халкъын эл молк продукция бла жалчытыууа тиийшли юлош къошхан фермерле, арендаторла, ачы предпринимательла, ачы тѳройлоклады.

Арик элден Хасан Адамово аллайланды бириди. Ол фермерчилик бла кѳреширге тауленгенди, банкорт болгъан «Арик» коллектив эл молк предприниматидан ДТ-75, К-700 маркалы тракторланы сатып алганды. Аланы хайырлана, жылдан жылга ити кесек ача тошореди. Кеси араденга алган жеринден эл молк битимлени бай тирликлерин есдорлоп жыйыгъандан сора да, кереклеге жер сююрге, урукъ себерге, битимлеге къарарга, тирлик жиярга болуша, ити кесек къурау, алтарын махтау бла айтдыргъан, республиканы халкъын эл молк продукция бла жалчытыууа тиийшли юлош къошхан фермерле, арендаторла, ачы предпринимательла, ачы тѳройлоклады.

Кенгеш Магъаналы проблемала сюзюлгендиле

Бу кюнде КъМР-ни дин жаны бла конфессияларыны келечилерини семинар-кенгешлери болганды. Аны ишине **РО-ни** Президентини **ЮФО-да** полномочный келечини заместители **Нисхал Филипов**, КъМР-ни Жаш тѳлюно эм жамаут биригулени ишлери жаны бла къырал комитетини председатели **орубасары Гергокланы Джимбулат**, «Алон» жамаут организацияны председателини заместители **Газаланы Мухтар**, Ислам институтун директору **Чочайланы Шарофутдин** да къышхандыла. **Кенгеште** ѳз республиканы конфессиялары арасында **биология халы кюсювен барышды. Жайылыууны алында баш доклад бла сѳлѳше, Джимбулат Борисбиевич дин конфессиялары арасында шибѳдога хол бир ойтанга кѳре, муслиман уммада бусагъта бола тургъан ишле къуруандырыла тѳройлоклады.**

Тосъанын жылда тыш къыраллада окуп келген жаш тѳлюно шибѳдога тѳло бола ити келѳимейди, - дегенди док-

Билим беруу Кѳллеге жол ачхан лицей

Ючюно профессионал лицейде асламысында кѳллейсы юйорледен сабиле окъуйдула. 360 студенттен 14-ѳо эквоневиле, 90-ну не аталары, не да аналары жокуд. Бери кѳп сабилы юйорледен да окуръга келгене аз тѳйюклоди. Ишиз ата-анала балалары мында усталык алып, бир жерде тохташырла деп ышандыла.

Жарсуьуга, школлада осларыкъ окъууланганы къыстарга ѳндѳле, кѳрүмдѳлерин иленирир ючюно. Лицейни директору Рина Петровна Гюргъева айтканга кѳре, аллай сабиле бла устала асламырак ишленген сора, аланы кѳбюсо тѳзелми кетиле.

Лицейни бошганла архивисте, сатуучула, контролер-кассире, менеджерле, содде секретарыла, кристе болуп ишлейди. Бу окъу ючю тѳуауханла персональни компьютерни хайырлана да биледиле.

Лицейни айырмалы бошлагъан Российни МВД-ны Краснодарда университетини филиалларына, Белгородда потребкооперацияны университетини Нальчикде филиалына, Пятигорскде экономика эм правону институтуна окуръга ючючю курсу кире болуукъдула.

Бизни корр.

Эл анга ышанады

2 бет

Ата журтха сийемкликни, кертичиликни юлюсюн кѳргюзте

3 бет

Карамилле

3 бет

Чекде къулдукъ этерге сюеди

4 бет

Кыргыздын кыйын сапарына

Миллет адепчилиги
Ала аскерге тошкончоге
дери да улуу шүкөл болган-
дына. Запикан улуу кыргыз
мекенин Боскон сууу бойун-
да, эки башы Минг тагуу
экилеринде, Огыры Бахсан
да тууп өскөндү. Атырмза
ууну туган ала уулу Кн-
денен болгондун. Эки Маго-
мет да бир бирлери: ком-
сомолу районумду ишген-
дерден таныгандына. Ма
мында башланган шүк-
лүктүрү кен сынауладан
өтөп чыныгыганды.

Ата журтун сүймөкчүлүгү,
кертчилүгү, юлгосун кёргүзөтө

Биринчи секретары болу-
шуна болуп иштен кеткен.
Шүкөл бир бирден айыр-
малык болуштарынын сезип,
бир аскер бөлмөгө жиберил-
ерин тилегиндеди. Алагыра
угуй демегендеди. Ала Рн-
занда биржылдык полк
шкуну бошканынанда уу
биягы бирге кылуугу этерге
сөйлөнгөндө, алай бля уу
бир танк экипажга тошгон-
дөн. Жашна экинчи да танк-
ны командирлерин окутуу-
андына. Алай командир а
аладан бир болурга керек
эди. Сайлау этерге тошгон-
дө, аскер жорукшдан эм, миллет
адепчилиги чокчорко болг-
анды. Атырмза улуу таттан
лагы барыл: «Танкчызыны
командири Залиякхаланы
Магомет болсун, ол менден
эки жылга таматады...» - де-
генди.

Темир ат бала алгыз,
жаландан алгыз...

Шүкөланы аскерге жигит-
ликтери сыналган кюн да
жетки. Аны финне бля уруш
башланганда. Кызычы бир
бек суукк болгонунан жылда
да ачымай, танкыны командир
Залиякхаланы Магомет
бля механик-водителе Атыр-
мза Ула журтуну алдында
дорбарманда. Кызычы бир
болтургандына. Аланы жи-
гитликтерини өскөргөндөн
1940жылда «Большевик» жри-
нанд да жазылган эрдик. Ан-
дан бир кээууну тизингенди
келтирбей: «Көп болмай
шүкөл улуу сөрмөшө кытыш-
хандына. Душман көпөрнө
чандырып, узак бармаган
бир жерде өрмөштү, аяусу ол
өкчандын турганды. Аскер
бөлмөсүнө башчысы аланы
кырумтай жаракты койп-
ду деп, буйрук береди. Аны
топтурганда Атырмза улу
бля байлык улу чыкканды да,
буйруктуу колундай топтур-
ду. Эки шүкү да душман ол
ачып турган жерин жүн эт-
ди, аландан сора бизни жауу
аскериндеги аягы өтөргө өч-
көндү.

Тамань азаттанганын 65-жылдыгына

Кавказ ючюн ахыр сөрмөш

Улуу Ата журт урушуну та-
рыкында Кавказ ючюн бар-
гандан сөрмөшлөгө энчи
магына берилгенди десек,
жанагылык. Аны алды
лыгы гитлерчи Германия,
кыуула да этип, Кавказны
уучуларга, аны тайгыткы
байлыклары башына жа-
раттырга алай улуу кук
салып көрөргөндөн. Сөвөр
Кавказны хазна кыямалы
барысын да, ол санда Дон-
дагы Ростовку кылоп кет-
кенде да, немечте саяу 9
айны Тамань жарым айры-
каны бля Новоросийске-

Солдан оңгга: Залиякхаланы М. Б. Атырмзаланы М.

чыды. Мани өлсөнгөт госпи-
талда иштен кеткенди.
мен тёрт ала жарым жатып
чыргактыма.

Бир сөрмөшө -
юч танккы!

Улуу Ата журт уруш
башланганда уу Атырмза улу Рнзань
областында эди. Ол ючюн аскерла-
гырдык барып тура эди. Аны
гитлерчи башкеште бля бирин-
чи тобшюу уу Сено шаркын-
дык дегендерин окутуу-
андына. Алай командир а
аладан бир болурга керек
эди. Сайлау этерге тошгон-
дө, аскер жорукшдан эм, миллет
адепчилиги чокчорко болг-
анды. Атырмза улуу таттан
лагы барыл: «Танкчызыны
командири Залиякхаланы
Магомет болсун, ол менден
эки жылга таматады...» - де-
генди.

Тамань азаттанганын 65-жылдыгына

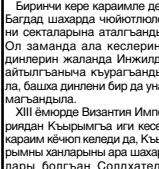
Кавказ ючюн ахыр сөрмөш

Улуу Ата журт урушуну та-
рыкында Кавказ ючюн бар-
гандан сөрмөшлөгө энчи
магына берилгенди десек,
жанагылык. Аны алды
лыгы гитлерчи Германия,
кыуула да этип, Кавказны
уучуларга, аны тайгыткы
байлыклары башына жа-
раттырга алай улуу кук
салып көрөргөндөн. Сөвөр
Кавказны хазна кыямалы
барысын да, ол санда Дон-
дагы Ростовку кылоп кет-
кенде да, немечте саяу 9
айны Тамань жарым айры-
каны бля Новоросийске-

ТОРК ДУНИЯСЫ

Караймле

Башта журтун кээтенде, баш-
ха жалкылабга кытыша, аз-
дан-аз бола, кеси тили да ун-
та баргач, бир заманда би-
лими сөлөмө чойотлоно
белгызга кызат таныгач,
окуй билген жалкы дегенде

Караймлы тишериула миллет кийимлеринде.

миллеттеди, чойотлопони
бля караймилени бир бирден
айырмагандыла.
Караймлыны 1783 жылда,
Вильяны 1795 жылда Россый
империяга кошулганында
караймилени жашуу болу-
ранды бир кесек илгендира II

ЮЙРЕТИУ

Ишин сүйгөн
андан зауукчулук
да табар

Тырнауу шахарда са-
бийлени бля жаш тейно-
чу чыгармачылыкка
ларына арасына кюн сайы-
ны да кеп жаш бля кыз
жоройолдо. Анда ала
кыюу устактыкка ой-
рененди. Сабийле бля
сынауду устакта иштей-
ди. Кызчыкка тиш-
руу ишлеге, жаша уу
жорекери тартахт ун-
тастыккага ойрөндөн.
Ташдан, агачдан
керекли затла этерча
кружаккага жоройдо-
ла. Андан сора да, ала
«Садукулук жашау хал
ючю» деген шахар, рес-
публикалык конкур-
лагы да кытышып, ай-
ырмалы болдыла. Ала-
ны арнуу кызыктыга,
кылай да кеслерин тап
жоротореуа методика
бөлөмөнө башчысы
Теммоляны Хасанын
кызы Зукура ойрөтөди.

ХОДАЛАНЫ
Марият.

гитликтери ючюн Совет
Союзну Жигити деген а
берилгенди. Мнөмөт пол-
кору командири Мухарбек
Надиревге Кызыл Бай-
ракны ординан алган-
ды. Теммоляны Юсюп бля
Насталаны Хажы-Бекир
Ата журт урушун ордине
бля саугалангандыла.
Коммуляны Абдуллага
Ленинин ордине берген-
ди. Мамуляны Тембот
«Жигитлиги ючюн» майдал
бля эки кер саугалан-
ганды. Башха да Кыбар-
ты-Малкыры жозоле бля
жашура ордине ала
даллагы тиийши болг-
андыла.

И. ПОЛШУК.

Улуу Ата журт урушуну
ветераны.

ТОРК ДУНИЯСЫ

Караймле

Башта журтун кээтенде, баш-
ха жалкылабга кытыша, аз-
дан-аз бола, кеси тили да ун-
та баргач, бир заманда би-
лими сөлөмө чойотлоно
белгызга кызат таныгач,
окуй билген жалкы дегенде

Караймлы тишериула миллет кийимлеринде.

миллеттеди, чойотлопони
бля караймилени бир бирден
айырмагандыла.
Караймлыны 1783 жылда,
Вильяны 1795 жылда Россый
империяга кошулганында
караймилени жашуу болу-
ранды бир кесек илгендира II

ЮЙРЕТИУ

Ишин сүйгөн
андан зауукчулук
да табар

Тырнауу шахарда са-
бийлени бля жаш тейно-
чу чыгармачылыкка
ларына арасына кюн сайы-
ны да кеп жаш бля кыз
жоройолдо. Анда ала
кыюу устактыкка ой-
рененди. Сабийле бля
сынауду устакта иштей-
ди. Кызчыкка тиш-
руу ишлеге, жаша уу
жорекери тартахт ун-
тастыккага ойрөндөн.
Ташдан, агачдан
керекли затла этерча
кружаккага жоройдо-
ла. Андан сора да, ала
«Садукулук жашау хал
ючю» деген шахар, рес-
публикалык конкур-
лагы да кытышып, ай-
ырмалы болдыла. Ала-
ны арнуу кызыктыга,
кылай да кеслерин тап
жоротореуа методика
бөлөмөнө башчысы
Теммоляны Хасанын
кызы Зукура ойрөтөди.

ХОДАЛАНЫ
Марият.

гитликтери ючюн Совет
Союзну Жигити деген а
берилгенди. Мнөмөт пол-
кору командири Мухарбек
Надиревге Кызыл Бай-
ракны ординан алган-
ды. Теммоляны Юсюп бля
Насталаны Хажы-Бекир
Ата журт урушун ордине
бля саугалангандыла.
Коммуляны Абдуллага
Ленинин ордине берген-
ди. Мамуляны Тембот
«Жигитлиги ючюн» майдал
бля эки кер саугалан-
ганды. Башха да Кыбар-
ты-Малкыры жозоле бля
жашура ордине ала
даллагы тиийши болг-
андыла.

И. ПОЛШУК.

Улуу Ата журт урушуну
ветераны.

ТОРК ДУНИЯСЫ

Караймле

Башта журтун кээтенде, баш-
ха жалкылабга кытыша, аз-
дан-аз бола, кеси тили да ун-
та баргач, бир заманда би-
лими сөлөмө чойотлоно
белгызга кызат таныгач,
окуй билген жалкы дегенде

Караймлы тишериула миллет кийимлеринде.

миллеттеди, чойотлопони
бля караймилени бир бирден
айырмагандыла.
Караймлыны 1783 жылда,
Вильяны 1795 жылда Россый
империяга кошулганында
караймилени жашуу болу-
ранды бир кесек илгендира II

ЮЙРЕТИУ

Ишин сүйгөн
андан зауукчулук
да табар

Тырнауу шахарда са-
бийлени бля жаш тейно-
чу чыгармачылыкка
ларына арасына кюн сайы-
ны да кеп жаш бля кыз
жоройолдо. Анда ала
кыюу устактыкка ой-
рененди. Сабийле бля
сынауду устакта иштей-
ди. Кызчыкка тиш-
руу ишлеге, жаша уу
жорекери тартахт ун-
тастыккага ойрөндөн.
Ташдан, агачдан
керекли затла этерча
кружаккага жоройдо-
ла. Андан сора да, ала
«Садукулук жашау хал
ючю» деген шахар, рес-
публикалык конкур-
лагы да кытышып, ай-
ырмалы болдыла. Ала-
ны арнуу кызыктыга,
кылай да кеслерин тап
жоротореуа методика
бөлөмөнө башчысы
Теммоляны Хасанын
кызы Зукура ойрөтөди.

ХОДАЛАНЫ
Марият.

гитликтери ючюн Совет
Союзну Жигити деген а
берилгенди. Мнөмөт пол-
кору командири Мухарбек
Надиревге Кызыл Бай-
ракны ординан алган-
ды. Теммоляны Юсюп бля
Насталаны Хажы-Бекир
Ата журт урушун ордине
бля саугалангандыла.
Коммуляны Абдуллага
Ленинин ордине берген-
ди. Мамуляны Тембот
«Жигитлиги ючюн» майдал
бля эки кер саугалан-
ганды. Башха да Кыбар-
ты-Малкыры жозоле бля
жашура ордине ала
даллагы тиийши болг-
андыла.

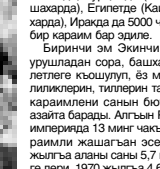
И. ПОЛШУК.

Улуу Ата журт урушуну
ветераны.

ТОРК ДУНИЯСЫ

Караймле

Башта журтун кээтенде, баш-
ха жалкылабга кытыша, аз-
дан-аз бола, кеси тили да ун-
та баргач, бир заманда би-
лими сөлөмө чойотлоно
белгызга кызат таныгач,
окуй билген жалкы дегенде

Караймлы тишериула миллет кийимлеринде.

миллеттеди, чойотлопони
бля караймилени бир бирден
айырмагандыла.
Караймлыны 1783 жылда,
Вильяны 1795 жылда Россый
империяга кошулганында
караймилени жашуу болу-
ранды бир кесек илгендира II

ЮЙРЕТИУ

Ишин сүйгөн
андан зауукчулук
да табар

Тырнауу шахарда са-
бийлени бля жаш тейно-
чу чыгармачылыкка
ларына арасына кюн сайы-
ны да кеп жаш бля кыз
жоройолдо. Анда ала
кыюу устактыкка ой-
рененди. Сабийле бля
сынауду устакта иштей-
ди. Кызчыкка тиш-
руу ишлеге, жаша уу
жорекери тартахт ун-
тастыккага ойрөндөн.
Ташдан, агачдан
керекли затла этерча
кружаккага жоройдо-
ла. Андан сора да, ала
«Садукулук жашау хал
ючю» деген шахар, рес-
публикалык конкур-
лагы да кытышып, ай-
ырмалы болдыла. Ала-
ны арнуу кызыктыга,
кылай да кеслерин тап
жоротореуа методика
бөлөмөнө башчысы
Теммоляны Хасанын
кызы Зукура ойрөтөди.

ХОДАЛАНЫ
Марият.

гитликтери ючюн Совет
Союзну Жигити деген а
берилгенди. Мнөмөт пол-
кору командири Мухарбек
Надиревге Кызыл Бай-
ракны ординан алган-
ды. Теммоляны Юсюп бля
Насталаны Хажы-Бекир
Ата журт урушун ордине
бля саугалангандыла.
Коммуляны Абдуллага
Ленинин ордине берген-
ди. Мамуляны Тембот
«Жигитлиги ючюн» майдал
бля эки кер саугалан-
ганды. Башха да Кыбар-
ты-Малкыры жозоле бля
жашура ордине ала
даллагы тиийши болг-
андыла.

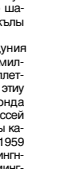
И. ПОЛШУК.

Улуу Ата журт урушуну
ветераны.

ТОРК ДУНИЯСЫ

Караймле

Башта журтун кээтенде, баш-
ха жалкылабга кытыша, аз-
дан-аз бола, кеси тили да ун-
та баргач, бир заманда би-
лими сөлөмө чойотлоно
белгызга кызат таныгач,
окуй билген жалкы дегенде

Караймлы тишериула миллет кийимлеринде.

миллеттеди, чойотлопони
бля караймилени бир бирден
айырмагандыла.
Караймлыны 1783 жылда,
Вильяны 1795 жылда Россый
империяга кошулганында
караймилени жашуу болу-
ранды бир кесек илгендира II

ЮЙРЕТИУ

Ишин сүйгөн
андан зауукчулук
да табар

Тырнауу шахарда са-
бийлени бля жаш тейно-
чу чыгармачылыкка
ларына арасына кюн сайы-
ны да кеп жаш бля кыз
жоройолдо. Анда ала
кыюу устактыкка ой-
рененди. Сабийле бля
сынауду устакта иштей-
ди. Кызчыкка тиш-
руу ишлеге, жаша уу
жорекери тартахт ун-
тастыккага ойрөндөн.
Ташдан, агачдан
керекли затла этерча
кружаккага жоройдо-
ла. Андан сора да, ала
«Садукулук жашау хал
ючю» деген шахар, рес-
публикалык конкур-
лагы да кытышып, ай-
ырмалы болдыла. Ала-
ны арнуу кызыктыга,
кылай да кеслерин тап
жоротореуа методика
бөлөмөнө башчысы
Теммоляны Хасанын
кызы Зукура ойрөтөди.

ХОДАЛАНЫ
Марият.

гитликтери ючюн Совет
Союзну Жигити деген а
берилгенди. Мнөмөт пол-
кору командири Мухарбек
Надиревге Кызыл Бай-
ракны ординан алган-
ды. Теммоляны Юсюп бля
Насталаны Хажы-Бекир
Ата журт урушун ордине
бля саугалангандыла.
Коммуляны Абдуллага
Ленинин ордине берген-
ди. Мамуляны Тембот
«Жигитлиги ючюн» майдал
бля эки кер саугалан-
ганды. Башха да Кыбар-
ты-Малкыры жозоле бля
жашура ордине ала
даллагы тиийши болг-
андыла.

И. ПОЛШУК.

Улуу Ата журт урушуну
ветераны.

Медицина

Таш кыялдарда тютюн ичкенини эси азыз эсе, Россейде уа кбейин бардык. Миллет республикада болум иргиде деген бпторк айттырдык. Бизде да эр кишиден, жашадан сора да, жарыгуу, бир-бир тишируула, жаш кызыкчылар да тютюнсз болмайдилар. Бу проблеманы юсюнден КымР-ни Наркология дисципнарин врачы-наркологи А.А. Пачегане тобон, ушакъ эттобиди.

Тишируу тютюн иче эсе...

-Артур Аюбович, адам тютюнге тер оксуна нек юйрениге кылаады? - Анда никотин барды, аны хатасындан тютюн ичип бир башлаган арда аман кылыгыз кыюлмайды. Бирле бир жыл ичкени туралдыла да, сора бигыг башчалыла уа, сора киреге кеп ичедиле. Мен кесим юч-тёрт кер кыйгызгана тютюнчю, аллай тээзалмай, алгынгы жолуна сабаймиден. Андан бери беш-алты жыл болдыла, мен а тютюнге бир кер да узалмаганым. -Жарыгуула, шендо школчу, студент кызыла, улу тишируула да эр кишиле бла тен-

жашуулары башхаладан эсе жыйрма жылга кыскады. Хау, жер башында бир миллердандан да көп адам тютюн ичедиле. Алай ападан бирине андан кайыр тошменди. Тишируулары уа тютюн ала бек сакъ болурга юрешкен затларын урлайды - ариукулукларын. Чапары

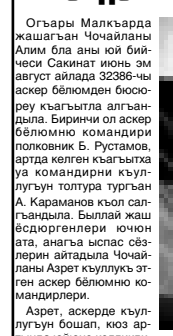
пентиг ичедиле тютюнчю. - Бу проблематга жалаңда врачла угтай, битеу жамауд да эс буртурга керекди. Нек дегенде тютюн ичкени ючюн тишируу кызын болмазга неба сабын кетерег болуктуду. Кызганыкларына бпшкелери берген аналыга тютюн ичере арталдыла жарамайдилар. Бизде уа сабий туучу юкюю арозында аурр-улуклары болуула да, кылар-кызылар сабийлери бла чыкгызгана да тютюн ичедиле. -Кертисин айтканда, кепле: «Битеу дуня да ичедиле тютюн, башхалага болгына, манга да болур», - деп кыюлдиле. -Тарсидиле. Жалаңда юч-тёрт кептиргере юсюме. Саулык саклауун битеудуни организациасы билдиргенге керек, хар жылдан тютюн ичкенирин хатасындан тёрт миллон токсан минг адамды. Тютюнчюлени

тошеди, тишлери саргыладыла, арда уа кыралалдыла, тиш эттери ауруп кыйналдыла. Кеп тишируула тютюнчю хатасындан тишис кыралдыла, ариу сфатларында да таз едиле. Жыйрма-бешжыллык тютюнчю кызы кызыркыжыллык тишируула угшайды. Не десек да, тиширууну ариулууга, аны кезлери, чачына, кылопар-ла тын арталдыла келтирбиди. -Бир-бир тишируула, тютюнчю кыюсакъ, семирлп башалабык, дейдиле. -Ол бпторюкю. Алыкча тютюн адамлары арыкч этип кирмегенде, Кесиги тютюнчю семир адамды эсигере тошорчюно, ала арык нек болмайдилар? -Телевиденияда сюйгөн артистерибиз, белгилп болуула, бизнесеменле - барысы да тютюн ичедиле. -Ол тютюнчюлө папах.

АСКЕР

Чекде кыулукъ этерге сюеди

Отгары Малкварда башхала кыйырыкта Алм бла аны кой бийчесе Сакинат июнь эм август айлада 23386-чы аскер бөлөмдөн боюруу кыагытла алгында. Биринчи ол аскер бөлөмчю командирп полковник Б. Рустамов, арда келген кыагытка уа командирни кулугуун толтура турган А. Караманов кюл салгында. Быйлай жаш аскарденттер ючючю ата, аныга илпаст озбелери айтдыла Чочайлыни Азрет кулукъ этген аскер бөлөмчю командирлери.

жаш башха студентлери ар-сында нек болуула аныгылагычыны, кыралыны ал-

бардырыны билдиргенде, ол муратка жетири Азретни тангыр-анла ишкени тоюлдуло.

Мындан алда жаш адам Элбрус РОВД-га келип, милиция кылгилери болган, бетлерине кылап кийген ючюелен манга чабуулуукъ эткендиге, деп билдиргенди. Аны кылай аныларга болуктуду: не билдирген адам бпторк айтды, неба кыюу республикада аманлыкчылача, милицияны кийимлери кийип, адамла элде жашаган 15-жыллык жаш. «Кавказ» федеральдык жолну 485-чи километринде жаш кесим кесини кочоно ичкендирыду. Он затха уа ала баш бардырыган тобиешуле, торт аришуле, художестволу самодетельны кружокла кыатышдыруу себеплик этедиле. Жарыгуула, инвалидилери организациларыны проблемалары да эс тоюлдуло. Ападан бек башы - дарманла бла жалчытуу, иште токташдыруу. Алай аланы тамамлаган кыйындык, нек керек районда ишчи жерле жокудула. Ападан сора да, бардыла проблема. Черек району инвалидилери обществошуну тамамларга керекли иши алыкча да кепду.

Жон

Автомашыны жюрюте билмей эсенг, рульга олтурма

Республиканы жолларында 15-чи сентябрден 21-чи сентябрге дери кезинде 12 авария болганды. Алаа 3 адам өлгенди, 13 адам кыуу тапханды. 20-чы сентябрде эрттендиге сагыт он бола ВАЗ-2109 автомашына ичинде водителе, Аргудан элде жашаган 15-жыллык жаш. «Кавказ» федеральдык жолну 485-чи километринде жаш кесим кесини кочоно ичкендирыду. Он затха уа ала баш бардырыган тобиешуле, торт аришуле, художестволу самодетельны кружокла кыатышдыруу себеплик этедиле.

ТЕРС ОЮМ

Жалган милициячыла уа бармыдыла?

Мындан алда жаш адам Элбрус РОВД-га келип, милиция кылгилери болган, бетлерине кылап кийген ючюелен манга чабуулуукъ эткендиге, деп билдиргенди. Аны кылай аныларга болуктуду: не билдирген адам бпторк айтды, неба кыюу республикада аманлыкчылача, милицияны кийимлери кийип, адамла элде жашаган 15-жыллык жаш. «Кавказ» федеральдык жолну 485-чи километринде жаш кесим кесини кочоно ичкендирыду. Он затха уа ала баш бардырыган тобиешуле, торт аришуле, художестволу самодетельны кружокла кыатышдыруу себеплик этедиле.

Милицияда кулукъ этпелери бир улпу операцияга бармаскала, кюн сайын бетлери кылап киймедиле. Кылай-ала болса да, узатны юсюнден сагыш этерге тиийдиле. Милиция кийими болган адам бла сеплеш кезинде бек алгына аны документне кызарга керекди. Алай ападан ишкени кулууду уа, терк окуна право назимасы саклауу оргналга билдирге неба 02 телефонна селвеширге керекди. Энди уа бу чыкгыган хабарыны алышты.

КОНКУРС

Коррупцияга кыажу кюрешге болушур муратда

КымР-ни Културга эм информация коммуникация министрествоу коррупцияга кыажу тематикага аталган журналист материалуни конкурсун бардырады. Анга Кыбарты-Малквар Республикада коррупцияны кыруутууга себеплик эткен эмда 2008 жылда 1-чи январьдан 2008 жылда 31-чи декабрге дери басмаланган эм кыргюзюлгөн материалла, теле-эм радиобериуле кыа-тылдыла. Конкурска жибериллик ишле алага кыарварк комиссия толошчю, редакция коллективде биринчи журналист организациала ишле баша юсюлгөн керекли ишле бла шагырей эткен кыа-ча билдиржиз этпелди, ок кычан эм кыайда басмаланганыне неба кыргюзюлгөнни юсюнден жавылды.

Хордагыналга 3 биринчи саугала эм 2 экинчи саугала берилди. Конкурс материална КымР-ни Културга эм информация коммуникация министрествоуна (Налчык ш. Ленин пр. 5, 4-чю этаж, 410-чю каб.) 2008 жылда 15-чи январьдан кеч кылай жибериле керек. Басма материалга тазетелден, журналдан кесилип, телевизор бериуле DVD дискте, радио бериуле аудиозаписде жиберилди. Материаллага рецензия кыла жазылмайдыла эмда ала авторлага кыайтарылмайдыла. Конкурс комиссия материаллага кыарды, ишле лаганыланы токташдырады. Конкурсну итгары асламы информацияны республикалы оргналардан басмаланырыкыдыла.

Кыбарты-Малквар Республиканы прокуратурасыны коллектив эм ветеранлары совети прокуратураны оргналары ветераны ЗАРАМЫШЕВ Заудин Капетович ажалмы өлгенини юсюнден, улпу буугу этип, билдирди эм аны жууукларына бла ахуларына кыагысы сзс береди.

Всеволод ОВЧИННИКОВ, политика обозреватель. «Российская газета»-нда.

ЮБИЛЕЙ

Тамамланырыкъ жумушла алыкча кепдюле

1988 жылда КымР-де инвадиле учредитель жумушларындан биринде кеслерини республикалы обществоларын кыруудан аны юсюндан а район обществола да кыралалдыла, ол санда черек районда да. Бу ююнде уа битеу организациалада юбилей жыйынуула бардырылди. Жыйрма жылны ичинде этилген ишлени итгарыла чыгарылганды, мындан ары инвадилени эркинликлерин эм праволарын кырууула жаны бла бютюн иги ишлеуу программалары белгиленгендиге.

2008 жылда кеслерини илеууларында черкелде инвадилерини правенини жангы кыууун айыргы-анды. Ол кезинде ичинде ла кеп иш тамамлагандыла. Кышхатга, Огта-

уда эм районну башха эл Советлерины кыууунда да бир-бир инвадиле киредиле. Организацины ишени бек баш борчу - инвадиле адамны кесим кесини кочоно ичкендирыду. Он затха уа ала баш бардырыган тобиешуле, торт аришуле, художестволу самодетельны кружокла кыатышдыруу себеплик этедиле. Жарыгуула, инвалидилери организациларыны проблемалары да эс тоюлдуло. Ападан бек башы - дарманла бла жалчытуу, иште токташдыруу. Алай аланы тамамлаган кыйындык, нек керек районда ишчи жерле жокудула. Ападан сора да, бардыла проблема. Черек району инвалидилери обществошуну тамамларга керекли иши алыкча да кепду.

М. АДИЛОВА.

жаш башха студентлери ар-сында нек болуула аныгылагычыны, кыралыны ал-бардырыны билдиргенде, ол муратка жетири Азретни тангыр-анла ишкени тоюлдуло.

О. ТКАЧЕНКО.

Газетни 167-чи номеринде Догучаланы Танзалины юсюнден жазган эдик. 15-18-чи сентябрде уа таулу кыз Гания Абдулкая эм Светлана Берзоева бла бирге Москва кич структуралада ишленгенени VI халык арал турнирине кыатышы кыахтадык. Бизни республиканы намысын он эришуледе кырууула, кес аурулукларында Галя биринчи, Светлана бла Танзали экинчи жерлеге тиийли болгандыла.

Суратны МАМАЙЛАНЫ Алий алгынды.

Культура

Жашауун сахнага жоралаган

Кеси замандыда аты айтылп турганды Георгий Александрович Тостонгогов (1913-1989 жж.). Ол театры белли режиссеру болганды. Сахнага онсезгилжыллык замандыда чыкканды, апа 25 жыл толганды уа он Тбилисде орус театры башчылык этеди. Аны режиссеру хумери да мында ишленген жылларнда сныкылганды.

1956 жылда Тостонгогов Ленинград кечиде, мында уллу драма театры (БДТ) баш режиссеру болды. Аны атын театры айнуу жолун белгиленгени сананда айтуучудула. Кесини усталыгына кере кочо сохталарны кыууун хазырлаганды. «Тостонгоговну школуду» демекчи аны сохталарна кыайсы театры эшкелери да ачдырды.

Орус классиканы чыгармаларын сахнада уста салганды. Ападан бек айырмалы постановкала уа «Мешане», «Данкичи» (М. Горькийни), «Дядя Ваня» (А. Чеховну), «Оптимистична трагедия» (В. Вишневский) эм башхаларына Тостонгогов башчылык этген заманда ол театр кыралдыла окуна бек даражылапдан бири болганды.

УЗАКЪ ЁМОР БЛА БАЙЛАМЛЫ КУЖУРЛУКЪЛА

Японияда крематорийле жетишмейдиле

Адамлары жашаган ортагык жыл санын азырактары (тишируу 85 жыл, эр кишиле 79 жыл), Япония битеу дуняда алчы болганы хар кимге да белгилди.

Эсимдеди, 1964 жылда Токиода бардырылган Олимпиаданы юсюнден халпар айтамында, мен 100 жылдан арыкч жашаган японула жоюле бла санадыла деп жазган эдим. Бусагытта уа аллай узакъ ёморюле бу кыралда 20 минден көп болгандыла, он адамлары ачыш салуулары бла жашаган кезилери, бирси кыралда ладагыылдан эсе игида кепду-75 жылды.

Алай статистика, быйлай кыралда, кыуундырылагыра керекди. Болсада ол кууачны башха жаны да барды - миллет саулы кыартып турады: 65 жылдан арыкч жашаган адамла Японияны халкысы

нын 20 процентин тутадыла, сабийле уа 15 процентин. Ушундан сора кыуундырыла уа ол жаны бла болуп арталдыла башха торло эди. Алтымышын жылда Японияны халкыны саны шендоюнчен иги да аз эди, ападан бек башы - арыкч жашчы бла кызыкчула эдиле.

Бусагытта уа кыралда сабий тууу бла байлалы болуп дон тоюлдуло. 2007 жылда 1 миллиондан арыкч адам өлгенди 2040 жылда уа 1,7 миллион адамны асырагыра тошор деген оюм барды. Японияда шендо хайырланылы болуп 4900 крематорийлени ишлери кыуундан-кыуун болса барды, ала кеслерини барчыларын толтурмай башлагандыла.

Быйлай Японияны жерини азырагыны халкыны саны уа 127 миллондан - Россияны халкындан жалаңда 10 процентте аз болганы юсюнден да айтыргы керек сунам. Японияны

жерин Финляндияныкы бла тенгеширмеге болуктуду. Ишлене сора кыуундырыла уа ол аспасыны таз жерледи.

Японула өлгөн адамларын, апады асырагыра жерле адалдыла кыуундырыла болганы болганы себеплик кююлгөрөге тозвелгенди. Токиода мени корунтукдан узакъ бармай оргналым сыйлыгы саналган Аоима кыбарыстаны эсиме тошорме. Он Нью-Йоркда Манхэттенги гиче макендируула, кыабрстанда 1-метрлик сан ташла соелдиге. Кыабрылда уа ёнеми 0,8 квадрат метр болган жерле салып асырагыдыла өлгелерин японула.

Японияда кыабрстанда жерин багыса бек улпуула. Он себепден а илгик эткен оргнализациларыны башламчылары - жоюун айланган крематорийлени флотларын кыууу» де-

УЧРЕДИТЕЛЕ-КЫАБАРТЫ-МАЛКВАР РЕСПУБЛИКАНЫ ПАРЛАМЕНТИ БЛА ПРАВИТЕЛСТВОСУ

Баш редактор АТТАЛАНЫ Жамал. РЕДКОЛЛЕГИЯ: АЛИКАЛАНЫ Владимир, АПАЙЛАНЫ Музафар (баш редактору орунбасары), БЕПШАЙЛАНЫ Мутали (баш редактору орунбасары), БИТТИРЛАНЫ Аминат, ТЕКУЛАНЫ Хаза, ТОКУМАЛАНЫ Хусейн, ТОКЪЛУЛАНЫ Борис (жууулы секретары).

ТЕЛЕФОНИА: Редактору ирешиле - 42-63-61. Баш редактору орунбасарлары - 42-38-21, 42-26-22. Жууулы секретары - 42-66-85. Секретариат - 40-93-62. Кореكتورла - 42-63-52. РЕДАКЦИЯНЫ БЕЛОМЛЕРИ: Экономикалы бөлөм - 42-66-7. Жамауат-политика жашууу бөлөмү - 42-67-68, 42-24-02. Экономикалы бөлөм - 42-66-7. Култураны бөлөм - 42-75-82. Социальны политикалы бөлөм - 42-66-76, 42-27-89. Жиналгачкылаа бла спортну бөлөм - 42-26-39, 42-66-51, 1. Писмоалы, рекламалы эм билдирүүдөн бөлөм - 42-37-94. Тимамчаны бөлөм - 47-31-28. Букалтерчи - 42-30-33, 42-39-65. Оператор - 47-31-28.

Редкция авторла бла кыагыт жюрютмейди. Кюл жамаалыга рецензия этилгенди эм ала ардак кыагытталмайдыла. Газетде басмаланыгы материалла айткылган оюмла рецензияны оюму бек кесимсизге болуктуду. Ала ападан бек башы - Россия Федерацияны басма юсюндөн законду тиийлиликке, материалды авторлары кеслери жуууладыла. Редакция авторладо кыагыт этилгенди (машичка бла жазылат, 2-6 бет) келип элмедиле. Газет Басманы эм адалды информацияны эркинликтерин кырууула жаны бла Кыбарты-Малквар регион ишкерюуде 1994 жылда 14-чю июнда регистрация этилгенди. Регистрация номер - 41-0066. Илгек - 51532.

Газетни басматга КымР-ни Културга эм информация коммуникация министрествоуно компьютер службага кыагыт этилди. Газет 1905 жылда Революция атам республикалы полиграфкомбинатда басмалангандан, Налчык шахар, Ленин аты проспект, 33. Газетини ислерини тапталуу ючюн КымР-ни почта сыйлыгы федеральды Управлениге жууулады. Телефонла: 42-06-51, 42-19-97. Газетини роиндыга салгыну ючюн КымР-ни «Роспечать» акционер обществосу жууулады. Телефон: 42-69-34.

Номерге графике кире 19 сагытта кыюу салындады. 21.00 сагытта кыюу салындады. ГАЗЕТНИ НОМЕРНИ ЧЫГАРГАНДА: Османланы Хайса - декретары редактор, Кетчинаны Зулфия - жууулы секретары орунбасары; Ахматланы Шахид (3-4-чю бетле), Акушуланы Феруза (1-2-чи бетле) - корректорла.

РЕДАКЦИЯНЫ АДРЕСИ: 360000, Налчык шахар, Ленин аты проспект, 5. Тиражи 3850 экз. Заказ № 3162.